

Szeged, 1932. december 24.

Egyházi Híradó

A szegedi- és ujszegedi ref. egyház hivatalos lapja

Főszerkesztő: Harsányi Pál.

Szerkesztő: Bakó László.

„Az Ige testté lett és lakozék miközöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülött-

jének dicsőségét), aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.“

(Ján. 1:14.)

XI. évfolyam 1932. 51-52. sz.

TARTALOM :

Vezércikk: Bakó L.: A szeretet ünnepe. — II. cikk: Bucsy J.: Arany J. emlékezete. — III. cikk: Ravasz L. Baksay Sándorról. — Belföld. — Hivatalos Rész. — Hírek. — Ujszegedi Missziói Egyház. — Hirdetések.

HIREK

Istentiszteletek sorrendje:

F. hó 25.-én, vasárnap, Karácsony első napján d.e. 9 óraker rövid istentisztelet bibliamagyarázattal, 10 óraker urvacSORAOSZTÁSSAL egybekötött ünnepi istentisztelet, d. u. 5 óraker hálaadás. Ugyancsak 10 óraker párhuzamos

istentisztelet a tanácsteremben. Szolgálnak Bakó L., Kiss T. és Durkó G.

F. hó 26.-án, hétfőn, Karácsony másodnapján d.e. 10 óraker urvacSORAOSZTÁSSAL egybekötött ünnepi istentisztelet, délután 5 óraker hálaadás. Szolgálnak: Bakó L., Hubay B., Kiss T. és a legátus.

F. hó 28.-án és január hó 4.-én, szerdán d.u. 5 óraker hálaadás. Szolgálnak: Kiss T. és Bakó L.

F. hó 31.-én, szombaton, ó-esztendő utolsó napján d.u. 5 óraker hálaadó istentisztelet. Ugyancsak akkor párhuzamos istentisztelet a tanácsteremben. Szolgálnak: Bakó László és Kiss Tihamér.

Jan. 1.-én, vasárnap, új-esztendő első napján d.e. 10 óraker gyülekezeti istentisztelet, d.u. 5 óraker hálaadás. Szolgálnak: Bakó László és Kiss Tihamér.

Urvacsora-osztásaink. Ünnepek napján megterítjük az Ur asztalát híveink számára. A királyi vendégséghez hívunk mindenkit, aki magát jól előkészítette. Egyszerűs mint kérjük is, híveinket, hogy az Ur asztalának megterítéséhez jó szívvel adakozzanak.

Istentisztelet a Fodortelepen. Január 1.-én, vasárnap délután 3 óraker istentiszteletet tartunk özv. Somogyi Lászlóné testvérünk házában (Fodor-telep 25. sz.a.).

Háziistentiszteleteink. F. hó 30.-án, pénteken d.u. 5 óraker Pápai Nagy Mihály testvérünkénél, Francia-u. 15. sz. alatt és Asztalos Lajoséknál jövünk össze.

Különleges szógalataink. Az ünnepek alkalmával mindenhoá elvisszük az Evangéliumot és urvacSORÁT is osztunk, ahol éhes és szomjas a Lélek. 24.-én, szombaton a Somogyi-telepen lévő szegényházunkban, 25.-én, vasárnap a közkörházban és az idegklinikán, 26.-án, hétfőn a ker. börtönben, a törvényszéki fogházban, a Tisza-parti klinikán, a városi szegényházban szolgálunk. Ünnepek mindkét napján d.u. pedig egyes családokhoz látogatunk el, ahol ágyhoz kötött betegek vagy magukkal tehetetlen öregek vágyakoznak a Krisztussal való egyesülésre. Krisztus Urunknak áldott születésén örüljön minden lélek és béküljön meg Istennel, világgal minden emberi szív!

Énekek heti sorrendje.

Istentiszteleteken:

Dec. 24.-én, szombaton d.u.

Kezdőének 20.
Főének 200. 1. 2. 3.
Pred. előtt 96. 5.
Záróének 200. 4. 5.

25.-én, karácsony első napján

Kezdőének 29.
Főének 81. 1. 2. 3.
Pred. előtt 89. 5.
Záróének 81. 4. 5.

Urvacsoraosztás előtt 136. 5.

Urvacsoraosztás alatt 205.

Urvacsoraosztás után 210. 1. 2.

25.-én, vasárnap délután

Kezdőének 214. 1. 2.
Főének 84. 1. 2.
Záróének 84. 5.

26.-án, karácsony második napján

Kezdőének 29.
Főének 82. 1. 2. 3.
Pred. előtt 30.
Záróének 82. 6. 8. 9. 11.

Urvacsoraosztás előtt 135. 4.

Urvacsoraosztás alatt 208.

Urvacsoraosztás után 212. 1. 2.

26.-án, hétfőn délután

Kezdőének 214. 1. 2.
Főének 83. 1. 2.
Záróének 83. 3.

28.-án, szerdán délután

Kezdőének LXXXIV. 1.
Főének LXXXIV. 2. 3.
Záróének LXXXIV. 4.

31.-én, ó-esztendő utolsó napján

Kezdőének 278. 1.
Főének 278. 2. 3.
Záróének 278. 4. 5.

1933. január hó 1.-én, új-esztendő napján

Kezdőének 21.
Főének 39. 1. 2. 3.
Pred. előtt 31.
Záróének 39. 7. 8.

» » délután

Kezdőének LXXXI. 3.
Főének 40. 1. 2.
Záróének 40. 3. 7.

január 4.-én, szerdán délután

Kezdőének LXXXIX. 1.
Főének LXXXIX. 2. 3.
Záróének LXXXIX. 4.

Bibliakörben:

Január 2.-án, hétfőn délután

Kezdőének CXIX. 1. 2.
Közének 286. 1. 2.
Záróének 96. 1. 7.

Egyházi Híradó

A szeretet ünnepe

Karácsonyról ez az elnevezés úgy átment a közhasználatba, hogyha halljuk, mindnyájan pontosan értjük a jelentését. Nem is csoda, mikor tudjuk, hogy éppen karácsonykor lett legnyilvánvalóbbá e világhoz Isten szeretete.

Kérdés azonban, hogy mi, emberek ezért nevezzük-e karácsonyt a szeretet ünnepének? Karácsonyban előbbvaló-e nekünk Istennek hozzánk való szeretete, vagy sokkal inkább a szeretetnek azokra a megnyilvánulásaira gondolunk karácsony érkezésével, amelyekkel ilyenkor a földi ember kedveskedik szeretteinek?

Ugy érzem, hogy ezekre a kérdésekre nem tudunk egészen megnyugtató feleletet adni. Pedig akkor nincs jogunk a magunk számára a karácsonyt a szeretet ünnepének nevezni; ha még olyan gazdag ajándékokkal halmozzuk is el a mieinket, vagy azok bennünket. Sokkal több lesz ebben a mozdulatunkban a magunk szeretete, vagyis önzés, mint az a leküzdhetetlen vágy, hogy a nekünk kijutott szeretetből másoknak is juttassunk, mert érezzük, hogyha ezt a szent pazarlást nem visszük végbe, elszorvad és megszegényedik a bennünket körülölelő szeretet is, amely nélkül pedig nem tudunk élni.

A szó igazi értelmében szeretni nem is tud csak az az ember, aki előbb megtapasztalja Istennek hozzá való szeretetét, hálára indul Isten iránt s amikor másokat magához ölel, szeretetének mind szélesbülőbb körébe von, tulajdonképpen nem is tesz mást, mint

ennek a hálának a gyümölcseit szedi, szakitja és osztogatja.

»Ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte!«

A karácsony kérdése tehát hozzánk: »Emberek tudtok-e ezért a szeretetért olyan hálásak lenni Istennek, hogy újra és újra megtagadjátok magatokat, önzéseket, becses személyeteket ezért a világért? Nem mindenáron élni akartok ebből a világból, de hajlandók vagytok szolgálni is ennek a világnak, áldozni is ezért a világért?«

Ha valamikor, úgy most vár karácsony erre a kérdésre határozott feleletet. És Isten mellett az egész teremtett világ ez után a felelet után sovárogo.

Mert nem lehet ezt a halódó világot más orvossággal megeleveníteni, mint az igazi szeretet gyógyszerével.

Szeretettel, amelynek gyökérzete azonban nem belőlem terebélyesedik ki az önzés fájává, hanem onnan felülről, Istentől, a lélek titokzatos útján érint meg és kényszerít mások szeretetére.

Karácsony a szeretet ünnepe, ha — jöttével mindenek felett azért ujjong a szívem, hogy Isten mennyire szerette ezt a világot s benne ma is mennyire szeret engem, érdemtelen embert.

Karácsony a szeretet ünnepe, ha — Istennek ezért a szeretetért iránta kiapadhatatlan hálával telek meg.

Karácsony a szeretet ünnepe, ha — ez a hála indít mások iránti szeretetre.

Bakó László.

Arany János emlékezete

Irta: *Bucsy István.*

Október 22-én volt ötven éve, hogy irodalmunk örök büszkesége, a magyar lélek legigazibb megtestesítője átköltözött a halhatatlanságba. Tacitus, a rómaiak nagy történetírója, Agricolájában ezt mondja: »Amint a bölcsök mondják, van egy hely a dicsőültek lelkei számára, ahol a testtel együtt nem mulnak el a nagy szellemek... Amit őbenne szerettünk, amint benne csodáltunk, az fönn maradt és fönn fog maradni az emberek lelkében, az idők örökkévalóságában, a történelem hírében.«*)

Igaz magyar és kálvinista büszkeséggel valljuk e tacitusi mondást és alkalmazzuk a nagy halhatatlanra, aki tetteivel: alkotásaival minden időkre szóló, ércnél marandóbb emléket állított magának. Kálvinista önérzettel, mert elsősorban nekünk adta őt a végzet, a magyar református világnak elmúlhatatlan díszére, örök büszkeségére.

Tizenöt évszázad távlatából kőbe véste *Etelének*, a hunok vezérének alakját, a mondák porladt köveiből alkotva meg szoborképet a Budá halálában. A XVI. század mondatörmelékeiből megmintázta a hármasszerű *Toldi Miklóst* — az ifjú, a férfi és az öreg Toldit a trilogiában. Szoborba öntötte *Szent László* legendás alakját; megmintázta *Nagy Lajost* és *Endre királyfit*; a *Hunyadiakat* és *V. Lászlót*; a *drégelyi hőst*; a *rodostói bujdosót*; a szabadság és szerelem világhírű *dalnokát* és a *legnagyobb magyart*. De megmintázta a hun monda két *fejedelmi asszonyát*; *Toldi anyjában* a magyar nemzetes asszonyt; a sebzett szívű édes anyát: *Szilágyi Erzsébetet*; tragédiába véste a legragyogóbb magyar leány alakját: *Rozgonyi Piroskát*; *Rozgonyinét* és *Rákóczinét*; az *Egri leányt*, *Zách Klárát* és *Bor vitéz szomorú menyasszonyát*; — *Szécsi Máriát*; A Tetemrehívás *Abigéljét* és *Ágnes asszonyt*. És — *aki* oly hamar eldobta az özvegyi fátyolt... De testvéreim, lírájába tördelt lelkének minden darabja — tanúságtévője az ő halhatatlanságának. Költészetének legkisebb forgácsa is az ő nagyságának hirdetője.

Az ő szellemének áldozunk ebben a néhány percben, hirdelve Arany János költészetének soha el nem múló értékeit. De, testvéreim, engedjék meg, hogy ebben az ünnepi órában mégis egyet ragadhassak ki az egész Aranyból: a vallásos Arany Jánost. Az ő hitvilágát.

Azonban, hogy megérthessük ennek a

* Csiky Kálmán ford.

mélységes költői léleknek hitéletét, rá kell mutatnom életének néhány mozzanatára, nagy válságaira, amelyeknek legigazibb forrása az 1855 június 7-én barátjához: Gyulai Pálhoz intézett önéletrajza. Befejező soriban ezt írja: »Ime, barátom, itt életrajzom, elég hosszan, mégis röviden. Egyszerű élet ez, de mégsem nyugodt, csendes, mint némely gondolná: folytonos küzdés, melyben én voltam a gyengébb fél... Tehetségem mindig előre tolt, erélyem hiánya mindig hátra vetett s így lettem, — mint munkáim legnagyobb része, — töredék.«

Igy ír a legszerényebb magyar szellemóriás, pedig akkor már hatalmas epikai alkotásai — a Buda halála és Toldi szerelme kivételével, balladái és lírájának nem egy gyöngyszeme hirdetik életében az ő halhatatlanságát.

Rámutatok élete néhány nagy válságára, mert ezek teszik érthetővé azt, hogy költészetében a hit erején néha átütnek a csüggedés, szétfosló remények és sötét látások. A letöröttség és szárnyaszegett vergődés, miként a rab golyáé. De éppen ezek az életszakadékok teszik érthetővé lelkének nagyságát, amely visszaadja hitét, önbizalmát, munkakedvét. Visszaadja Aranyt önmagának.

Szülei — köztudomású dolog — egyszerű földműves nép. »Rendkívül vallásos emberek.« Ez a hajlam a költőre is korán elragadt. Azt írja Eletrajzában, hogy »az ének és szentírás vonzóbb helyei lettek első tápja gyöngye lelkének«. »A kis bogárhátú viskó szentegyház vala, hol füle soha trágár szót nem hallott.« A bibliát részeiben már mint kisgyermek, 2—3 szor is átolvasta.

Szalontán és Debrecenben tanult. Itt éri az *első nagy válság*. Lelkében forr, keresi önmagát, művészi ambíciók zavarják meg diák-életét s egy válságos pillanatban színésznek áll be a Fánecy és László társulatához.

A társaság azonban váratlanul feloszlik s a diák-színész a társaság töredékével megindul végzetes vándorútjára. Rettentő kiábrándulás, meghasonlás következik; Marmarosszigeten már »az önvád kigyói mardossák s egy riasztó álomlátás — felébreszti. Ott hagyva a társaságot, siet haza Szalontára, ahol szakítva a művész-ábrándokkal, megszegyenülve, állás nélkül, kilátástalan — édesanyját váratlanul elvesziti, atyja megvakul. Nehezen köztanítói állást kap, majd megválasztják aljegyzőnek.

Csendes ember lesz; tanul, olvasgat, azután családot alapít. Családi élete végéig nemes és tiszta. Az első nagy válságon tülesett. Ez az ifjú évek megrázkódta-tása.

Súlyosabb a *második*. A szabadságharc vihara őt is kisodorja a családi fészkeből. A forradalom alatt mindent elveszít: »kevés vagyonát, kenyerét, Petőfit, önmagát«. Lelke — mint a földrejtett porcellán — darabokra török.

Tolla megdermed, úgy, hogy évekig mindössze apróbb versek, a Nagyvidai cigányok és a Katalin, majd Toldi estéje jelennek meg. Ez a második válság. Súlyosabb, mint az első, mert nemcsak egyéni, hanem közös hazájának romlásával. Vörösmartyt megemészti a *Szózat* »nagyszerű halála«; Kerényi a halálba menekül; Kemény, miként a fáklya, elhamvad; Széchenyi megőrül s a virágok költője évekig vívja halálküzdőmeit. A *Válság idején* c. versében — 1849 januárban így ír Arany:

»Szememet kerüli az éjjeli álom,
És a kétség lomha perceit számlálom.
Óh, ha most valaki egy sugárkát adna?
Bár a látás után szívem megszakadna.«

»Mennyi küzdés, mennyi munka!
Éber álom, hosszú éj;
Szirt s hullám között hánykódás,
Kis reményhez nagy veszély«, — írja *A rablelkek*-ben.

»Ott van a bizalom-ez a dőre álom;
Ott ül a kaján hit, egy törött nádszálon;
Ott van a reménység s örök rettegéssel
Futja versenyét a kétségbeeséssel.«

Álom-való.

Hasztalan menekül a költészet virágos mezőire, ahol enyhülést keres:

»Deríts szép álmokat örökzöld tavaszról,
Óh, költészet, nekem!« *Télben*.

Ossian költészetében keres vigasztalódást. Sejtelmes, borongós hangulat ez; olyan nagyon talál a költő meghasonlott, sötét lelki-világához.

»Híves, borongós őszi nap;
Beült hozzám az unalom:
Mint a madár, ki bús, ki rab,
Hallgat, komor, fázik dalom.«

Fájna néki most a felhőtlen ég, élénk verőfényes vidék; aranyhajó, mely futva szeldel bibor-habot...; bántaná most lelkét a víg csoport, mely áldoz, toroz máglyák körül; a hely, ahol nem zúdulnak véres csaták, ahol az elnyomás, népszolgaság ismeretlenek; ahol törvény se kell, mert a vének szája rendel igazságot.

»Oda van a napfény, oda!

A természet lassan kihál;
Nincs többé nagyszerű esoda,
Többé se napfény, sem vihar.
Pacsirta nem szánt, csalogány
Nez zöngi dalját este, reggel;
Nincs délibáb... Jer Ossian,
Ködös, homályos énekeddel!«

1850 februárjában már az elmúlás gondolata vesz erőt lantján. *Évek, ti még jövődő évek* c. versében azt kérdezi:

»Miért vegyülget ily korán e
Lombok közé sápadt levél;
Emlékeztetni a vidor fát,
Hogy majd kiszárad és — nem él!

Úgy van. Nem évek száma hozza
— Nem mindig — a vén kort elé:
Kevés esztendőék súlya szintúgy
Legörnyeszt a mély sir felé.

Ott van, romok közt, életemnek
Vezére, széttört csillagom;
Ott egy szakadt fonál: ez a hit;
Egy csonka horgony: a remény;
Ily gyűjteménynek birtokában
Az ifjú hogy ne lenne vén!«

Ugyancsak 1850-ben írja *Reményem* c. versikéjében:

Kis hajó az én reményem,
Se árboea, se kormányja;
Csapkod a hullám keményen,
Gyöngé sajkám veti, hányja.« — — —

1851-től 9 évig Nagykorörsön találjuk, »a homokos és salétromos Kanaánban«, ahol tanári hivatást tölt be. Sehogy sem tud gyökeret verni; »minden mulatsága a temető«. Pedig a legnagyobbaknak kijáró tisztelet, megbecsülés veszi körül; kartársai között nagynevű, híres írók vannak, kiknek lelki élete közös az övével; az 50-es évek rémuralma is kezdi már magát kidühöngeni: az ő lelke még sem tud megpihenni. Nem, mert a kőrösi tartózkodás is: válság az ő életében. De dolgozik. Mégis mintha *A lejtőn* menne lefelé. 1857-ben így dalol:

»Boldog évek! — ha ugyan ti
Boldogabban folytatok, —
Multam zöld virányos hanti!
Hadd merengék rajtatok.
Bár panasszal, bár sóhajjal
Akkor is szám telve lön:
Kevesebbem volt egy jajjal...
Hittel csüggttem a jövőn!

Most ez a hit... néma kétség,
S minél messzebb haladok,
Annál mélyebb a sötétség;
Vissza sem fordulhatok.
Nem magasba tör, mint másszor —
Éltem lejtős útja ez;

Mint ki éjjel vízbe gázol
S minden lépést óva tesz.«

Ez a csendes lázongás mégis fölenged az örök irgalomban:

Az örök zsidó c. versében, a végső szakaszban ez áll:

»Szegény zsidó... Szegény szívem:
Előbb-utóbb majd megpihen.
Az irgalom nagy és örök,
Megszán s átkom nem mennydörög:

Tovább! tovább!

1860-ban már Pesten találjuk. A Kisfaludy Társaság igazgatója. Szerkesztő. Dolgozik. 64-ben megjelenik Buda halála; az Akadémia titkára lesz. Neve visszhangzik szerte a hazában. És jön életének legnagyobb válsága, amit csak az tud megérteni, aki gyermekét veszítette el. 1865-ben meghal leánya: Juliska, Széll Kálmán szalontai esperes felesége. Költészetében már 59-ben halhatatlanságot nyer a kis Juliska, a beteg gyermek, »Bús az ősznek hervadása« kezdetű örök szép dalában. Halálakor a költő lelke újra megtörik. Tolla ellankad, majdnem egy évtizedre. 1865 december 13-án »az utolsó percek emlékére« írja *Leányomhoz* c. szívetmarkoló énekét:

»Mit ér szünetlen, mint a rab,
Futkosni pányvám szűk körét!
Ha egy lépés sem hamarabb,
Egy lépés sem közelebb feléd!

Mit ér e zúgó rossz fejet
Széttörnöm a kalit vasán,
Ha gyötrő, távol fekhelyed
Nem enyhül e meddő tusán!

Juliska sirkövére 1866-ban mégis, legalább az örökkévalóságban vetett vígasznak megnyugtató záloga csendül felénk:

»A lélek él: találkozunk!«

De szent ez a fájdalom. És annál mélyebb, minél csendesebb. Életünk útain ez a szakadék soha át nem hidalható. *Intésében* arra tanít, hogy:

»A fájdalommal, gyermekek,
— Láng az, mely éget és emísz,
Kard, mely önvéred ellen kész, —
Tréfát ne izzón versetek.«

*

De testvéreim, ez a sötét hang, a lélek e vergődése, a kétség és lázongás még e négyszeres válság során sem végletes. Nem volna nagy lélek a költő lelke, ha enyhületet, vigasztalódást nem tudna találni; ha egészen elveszítené önmagát. Keressük költészetében ezt a hangot is* És keressük egész költészetében, szinte párhuzamosan az említett évek szomorú hangulatával, hiszen éppen az a legfőbb jellemvonása az ő költői világának, hogy:

»A kizajlott búfelhőkön
Szép szívárvány támad.«

1849 tavaszán, az *Ápril 14-én* c. versében mondja, hogy: »az fog élni, aki küzd.«

»Mi az erő? Önbizalom*
Kedvet s hévet a munka ad:
Folyóvíznek nincs semmi gát,
Halál terjed álló tavon.«

Ime, az ő bizodalma a munkában; családjá körében, mint ahogy 1852-ben *Itthon* c. versében megnyugvással mondja:

Itt, kis családjá körében van az ő világa; itt örökké csillagos van; szíve megifjodik, kis örömet is nagynak érez, ha körüle »ártatlan kedv játszi pillangója repked.« Kis családjá körében »gyermekszívvvel, öntudatlan nyugszik meg a gondolatban, hogy övét el nem hagyja, ki mindnyájunk édes atyja.«

A fájdalomat a boldogság egyik alkatrészének mondja, hol »az örömmel levegőjét megtisztítja bánat; a kizajlott búfelhőkön szép szívárvány támad.«

»Nincsen olyan pusztá inség,
Hogy magának benne
A halandó egy tenyéryni
Zöld virányt ne lelne.
És ha ezt a szél behordta
Sivatag fővényel:
Megsiratja... de tovább megy
Örökös reménnyel.«

A munkaszeretet, a családjá körében való megnyugvás — bizodalommal, reménységgel tölti el. Imádkozni tanítja kis fiát:

»Kiskacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.«

»Mert szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtanít.«

A hatvanas évek kezdetéről való: *Ősz felé* c. költeménye, amelyben »szeretné újra élni az ifjúság arany korát, még egyszer átremélni hosszú reményei sorát.« »Hévvél haladni a tetőnek, borítaná bár köd, homály, — míg fénybe' most a lejövőnek ragyogva, de mögötte áll.«

Ez a hang csendül *Kortársaim halálára* című felsóhajtásában, 1877-ből:

»S én a pályán vagyok ma még,
Leggyengébb a futók között;
Fenntart egy szálnyi tartalék,
Bár testem és lelkem törött.«

És hite, bizodalma kiszélesedik; nem marad csak önmagáé — öncélúnak; családján túl az egyetemes magyar sors szintén részét követeli a költő hitéből. *Egressy Gábornak* írja 1850 szeptemberében:

»Még sötét az égbolt, de borús határán
Kezdi már jelölni egy fésző szívárvány
A siró felhőket...«

Ráchel siralmában már feltör a lélekből a hit:

»Megszületett, érzem, Judának királya
»Kicsiny Betlehemben*«

Az ige, az eszme diadalát hirdeti a »megifjult időben.«

Rendületlenül c. ódaszerű verse, 1860-ból, arra tanít, hogyan kell imádkozni: »merő szokássá szent imánk ne váljon«; sem »olcsó malasztá«, »külszillogássá«, »kishitüvé«, vagy »nyerészkedéssé«.

»Oh, értsd meg e szót: árban és apályon
— Szirt a habok közt — hűséged megálljon.«

Széchenyi emlékezetében már »óhajt, remél, hisz és imádkozik.« És hirdeti a »hit, jog és erő« diadalát. A maga hite együtt izmosodik népének újra éledő hitével. De nem hagyja a nagy szellemet pihenni a lélek halhatatlanságának kérdése sem. Már élete alkonyán van (1877), amikor felveti a kérdést: *Honnan hová? Honnan jöttünk? Hová futunk? E parányi lét olyan rövid!*

»Oh, ha nem volt és ha nincs
E parányi csillogáson
Inenn és túl folytatás:
Mily rövid az élet! —
Megfelelsz, te, lélek!

Hogy nem addig tart az élet,
Míg alatt a testbe' jársz;
Hanem egykor újra éled...

Mint reméli a keresztyén,
Lesz dicsőbb folytatása:
Én azt meg nem tagadom.«

Ime, a lélek halhatatlanságába vetett hite — egyszerű, igaz szavakba öntve. Nem bölcsekedik: hisz.

Igy olvad harmoniába Arany lelkében a megpróbáltatások keserősége — a megnyugvással, a csüggedés a hittel és szárnyaló reménységgel; így fakad erő a gyengeségből, lelkesedés a lélek szárnyainak megroppanásából. Ez Arany lelkeségének nagysága és nemessége. Hite, bizalma és szeretete azonban nem az *övé* csupán: nemzeté, fajaé, amelynek legigazabb és legmagyarabb tanúságtévője.

Ha meg akarná mintázni Arany János szoborképét, az ősmagyar ugaron kellene megállanom; erre a talpazatra kellene állítanunk a magyar föld és faj legigazabb fiát — az Alföld, Bihar magyarját, aki a távolhoz szokott éleslátással néz bele a magyar pusztába, bizton meglátva az éles körvonalakat; észre kellene vennünk nyugodt szemléletét, világos értelmességét, nyelvnek szemléletes erejét és ősz-zamatát; kedvének derűjét, a puszták fiát jellemző dacos

büszkeségét, sírvavigadását. Meg kellene rajta látnom az őszárhoz való ragaszkodását; hitét, mely józanságában *erővé, munkává* nemesedik.

De rá kellene *erre* a magyar típusra öntenem *Arany* szemérmes félénkségét, amelylyel érzelmeit rejtegetni próbálja; zárkózott szemléletét s azt a kivételes adományt, hogy a lelki élményt »testi hatásában« képes meglátni; éles érzékét a való iránt; egyszerűségét, fenkölt gondolkodását, tisztaságát, lelkének nemes derűjét, bölcs mérsekletét, hitének puritán tisztaságát. És hozzáadni azt, amiben mégis a legnagyobb: nyelvének kimeríthetetlen tárházát, amelyben az ősi népnyelv, megbővülve, megnemesedve és elmélyülve, mérhetetlen, gazdag pompájában jelenik meg. Színes és illatos ez a nyelv, mint a virágos mező; pompájában is egyszerű, mint önmaga; de szemléletes; képeiben őseredeti és erővel pompázó.

E rövidke áldozat Arany szellemének nem alkalomszerű — az idő rövideje miatt sem, — hogy egész költészetével foglalkozzunk; pedig rá kellene mutatnunk legelső epikus költészetére a *Rózsa és Ibo-lyától nagy epikus alkotásaiig; egész* lírájára: a daltól az ódáig. Fel kellene tárunk szelleme sziporkázó forgácsait éppen úgy, mint esztétikai tanulmányait. Az Irói arcképeket nem kevésbbé, mint fordításait (Moliere, Shakespeare). Hiszen *egész* munkásságából értenők meg a jó és bölcs embert, a tudóst és bölcselőt, a szerénység és lelkiismeret költőjét, az istenfélelem, a hit, a szeretet apostolát...

Arany János nemcsak halhatatlan *író*: mint *ember* is örökértékű, követendő példakép. — Arany János a magyar lélek inkarnációja. — Legyen tanulságos és áldott az ő emlékezete mindnyájunkra, akik megtudjuk látni benne a magyar lélek diadalát. Legyen áldott és tanítóerejű mindenek felett *reánk*, a magyar kálvinizmusra, mert elsősorban *nékünk* rendelte őt a Végzet.

Az ő szellemével való társalgásunk legyen a hála a Gondviselésnek, e nagyszerű ajándékért.

Ravaszh László Baksay Sándorról

A mester (i. e. Arany J.) mellett megemlítem a legkisebb tanítvány nevét. Baksay Sándor centennáriuma ez az év. Beszéltem róla a Magyar Tudományos Akadémián és a rádióban; írtam róla az Élő Könyvek sorozatában, holnap délután külön ünnepélyt fogunk szentelni emlékezetének; azért itt és most keveset szólok. De ezzel a kevéssel el akarom mondani azt a sokat, hogy Baksay Sándor egyénisége a magyar kálvinizmusnak és a Dunamelléki Egyházkerületnek

halhatatlan kincse. Idézem egyszerű, bölcs alakját, amelyen semmi nincs más, mint amit minden vidéki református pap alakján feltalálhatsz és mégis ennek az embernek egyénivé lett életstílusa külsejében és belsejében a legfinomabb, a leggondosabb és a legművészebb alkotás. Ha a magyar református pap külsejét kell ábrázolni, a Baksay Sándor mozdulata, ruhájának a szabása, ülése és járása, az, amit századok műveltsége és gyakorlata termelt és szentelt református papi életformává. Idézem őt, a feketeruhás egyszerű vidéki papot, aki annál a világosságnál és erkölcsi erőnél fogva, melyet kisugároz környezetére épűgy, mint egész századára, korszaka legnagyobbjai közé emelkedik és méltó arra, hogy egy emberöltőt róla nevezzen el a magyar református művelődéstörténet. Idézem őt, mint hívő reformátust, aki anélkül, hogy a racionalizmus megkoptatta volna, a pietizmus felkavarta volna, gyermeki alázatossággal vallotta őseink bibliás és konfessziós hitét. Hitvallásaink minden egyes tétele ajkán édes, üde, forró vallomássá vált, s ha arról beszélt, hogy mind életében, mind halálában mivel vigasztalja magát, a heidelbergi káté átlátszó és tiszta kegyességének szűrt méze csurran ki a szavából. Korának egyik legnagyobb szelleme, legalázatosabb hívője volt. Idézem őt, mint egyházkormányzót. Meg kell állapítanom, hogy a patriarchális kybernesisnek rokonszenvesebb, keményebb kezű és atyaiabb szívű művészet nem igen lehet elképzelni, mint amilyen ő volt. Meleg pillantásának egyetemesége; anélkül, hogy tulajdonképpen teológus volna, mindenről olyan tiszta nézeteket vall, mintha hosszú tanulmányok végső eredményeit vonná le. Lehet írni egy gyakorlati teológiát, ha megfigyeljük és elmondjuk, hogy Baksay milyennek tartja a jó pásztor, a jó presbitert, az istenfélő gyülekezetet. Ahogy ő lerajzol egy szíve szerinti gondnokot, az norma és szabály, mindenha érvényes eszménykép. Ahogy ő feltárja a gyülekezet kollektív lelkét, megokolja megmozdulását, kormányoztatja hullámzását, az a gyülekezet-nevelésnek a legesodálatosabb képe és mintája. Mégegyszer felgyűlt és megduzzadt benne mindaz, amit a XVI., XVII., XVIII. és XIX. század magyar református egyházi prakszisa termelt. Aranyos, kristályos összefoglalása négyszáz esztendősi lelki evolúciónak. Az a tény, hogy volt és olyan volt, ahogy élt, legnagyobb segítség nekünk, sötét jövőnk küzdő és megcsúfolt magyar reformátusainak.

Az a tény, hogy neki sikerült és úgy sikerült, legnagyobb vigasztalás sokszor csalódó, küzködő református presbiteréknak, kicsinyeknek és nagyoknak egyaránt; az a

tény, hogy koporsójában drága tetemét papi palást takarta el, nekünk, szegény pásztoroknak palástunkat drágábbá, tisztaságát nagyobb ügyvé, diszét kiváltságosabbá és szimbólikáját példátlanabbá teszi. Ugy vagyunk vele, mint a címerrel: minél magasabbra emeljük, annál feljebb emel — ő.

BELFÖLD

Prezbiteri gyűlésünk

Presbiteriumunk f. hó 13.-án, kedden tartotta legutóbbi gyűlését. A formalitások elintézése után különböző elnöki bejelentések következtek, amelyeknek során szeretettel köszöntötte az egyháztanács Szentpétery Zs., Ligethy Gy. és Papp F. presbitereket, akiket öröm és megtiszteltetés ért, majd köszönettel tudomásul vette, hogy a Kálvinista Kör 254.50 P-vel járult hozzá szegényeink téli segélyezéséhez. A Bokor-u. 15. sz. félház eladásának kérdésében határozott ezután az egyháztanács, egyházugal amellet döntvén, hogy 10.000 P-ért eladja a házát, 5.000 pengő illetvén ebből az egyházat. Az egyházmegyei tisztségekre szavazott ezután a presbiterium. Esperes: Harsányi P.; gondnok: Széll Gy.; világi tanácsbírák (szegediek): Nagy Antal, Bartók György; jegyző Bakó L. stb. Különböző beadványokat, kérelmeket, egyházi adó és házbér-ügyeket tárgyalt még az egyháztanács, este 7 órakor zárván a gyűlést.

HIVATALOS RÉSZ

Meghívó

A f. hó 13.-án, tartott presbiteri gyűlés határozatának megfelelőleg az egyház szavazati joggal bíró tagjait f. hó 25.-én, vasárnap d.e. 12 órára az egyház tanácsstermébe

egyházközségi közgyűlésre

hívjuk meg azzal, hogyha ez alkalommal a határozatképességhez megkívánt egynegyed részben nem jönnek össze, minden további meghívás nélkül másodízben ugyanott f. hó 26.-án, hétfőn déli 12 órakor tartjuk meg az egyházközségi közgyűlést, amikor is az a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes lesz.

Tárgysorozaton lesz a presbiterium javaslatára alapján határozathozatal a Bokor-u. 15. sz. a. félház eladása kérdésében.

Szeged, 1932. dec. 18.

ELNÖKSÉG.

HIREK

Olvasóinknak és az egész gyülekezetnek Istentől megáldott ünnepeket és üjsz-tendőt kívánunk.

Lapunk legközelebbi száma január 7-én jelenik meg.

Legátus érkezik hozzánk a karácsonyi ünnepekre; Nádudvary Jenő IV. é. theológus. Jószívvel adakozzunk legátus atyánkfianak megsegítésére.

Karácsonyi segélyakciónk során pénteken délután az elemi iskolás és középiskolás növendékek számára tartottunk ünnepséget és osztottuk ki a segélyeket (többek között 100 pár új cipőt!), szombaton délután pedig a ker. börtön rabjai és közel 150 szegény család részesült élelmiszer- és ruha-segélyben.

Szegényeink megvendégelése, amint az elmúlt években, úgy az idén is, jan. 1-én, vasárnap d.u. 3 órai kezdettel lesz az egyház tanácstermében.

Egyetemi hallgatóink Karácsonya. Egyetemi és főiskolai hallgatóink között kb. 15-en vannak, akik az ünnepekre nem tudnak hazamenni. Főként megszállott területek. Ezeket karácsony estjén a tanácsteremben egy szeretetvendégségre gyűjtjük össze.

Tompa Mihályról, a költőpapról tartott felolvasást e hó 17-én *Törös Sándor*, a Kálvinista Kör elnöke a kör által rendezett előadások sorozatában. A bevezető szavakat aldobolyi Nagy Zoltán mondta. A felolvasás igaz megértéssel és áthatott lélekkel jellemezte a kort, amelyben a költő élt és jellegzetes megállapítással állította be a költő magyar kálvinista papot. Nemesak a történeti adatok tömör összefoglalása, az irodalmi jelentőség kritikai csoportosítása volt az előadás Tompa Mihályról, hanem egy nemes ideálokban élő léleknek közvetlen megnyilatkozása, amely éppen ezért váltott ki méltó ovációt a megértő és gyönyörködő hallgatóság körében.

A Kálvinista Körből. A Kálvinista Kör január havi munkaterveze a következő: 7-én, szombaton az új tagokat avatja fel egy társas vacsora keretében. Az aláírási

ív a kör olvasótermében is ki van függesztve. 14-én, ugyancsak szombaton délután 6 órakor szabad előadást tart dr. *Varga Zsigmond*, debreceni egyetemi tanár, a debreceni kollégium könyvtárigazgatója a »Keresztység és a vallás« címen. Előljáróban csak annyit, hogy az előadó a magyar kálvinizmus tudományos irodalmának egyik elismert tekintélye, az előadásának tárgya megalapozott felvilágosító, tanító, buzdító kérdés, irányt mutató elvek összefoglalata, melyek a történelem és a keresztység ismeretéből fakadnak s nemcsak a jelenre, de a jövőre is szólnak. A kérdés a magyar kálvinista egyház jövő életének elsődrendű problémája, egyenesen az elevenbe vág. Nagyon természetes, hogy minden egyháztagot szeretettel hív a kör a meghallgatásra. — 21-én, szombaton folytatja a hitmélyítő »Csendes órák«-at délután 6 órai kezdettel, melyen a Heidelbergi Káté alaptételei következnek a folytatásos sorrendben. — A kiolvasott hírlapok jövő évre elárverezése dec. 30-án d.u. 6 órakor lesz az olvasótermében.

Megjelent a Kálvinista Naptár és a Szegedi Ref. Egyház évkönyve. Az Egyházi Híradó Könyvtárában pedig: Ravasz L.: A nemzeti egység lelke és Bartók Gy.: Forradalom és Reformáció. — Kaphatók a lelkesi hivatalban.

A Tiszántúli Református Egyházkerület f. évi közgyűlését dec. 15. és 16-án tartotta Debrecenben. A közgyűlés, melynek fontosabb határozataira még visszatérünk, elfogadta gróf Dégenfeld Pálnak az egyházkerületi főgondnoki tisztségről való lemondását. A közgyűléssel kapcsolatban a közgyűlés alkotó tagjai értekezletet is tartottak, melyen egyöntetűen állást foglaltak az iránt, hogy a megüresedett főgondnoki tisztségre báró Vay László biharmelléki egyházmegyei gondnokot ajánlják a presbiteriumoknak megválasztásra.

Két hetvenéves évforduló. E hó elején református egyházi életünk megújulásának két vezére, Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanár, a Kálvineumok atyja és dr. Szabó Aladár budapesti lelkész, a magyar belmisszió atyja érkeztek el születésük 70-ik évfordulójához. Amíg dr. Szabó Aladárt az egyház hitbéli szegénységének a látása indította el a belmissziói munkák egész sorának a megteremtésére, Kiss Ferenc lelkét az egyház szeretetben való szegénysége égette és ösztökölte előbb a Kálvineumok, majd az Országos Szeretetszövetség megalkotására. A jövő diadalmas egyházának két ősz vezérét a nevezetes évforduló alkalmával mi is szeretettel köszöntjük s Istentől áldást és hosszú életet kérünk fejükre, hogy még sokáig vezethessenek minket.

Asszir lelkész Debrecenben. A damaszkuszi asszir preszbiteriánus gyülekezet lelkésze, Malik John, két év óta tartózkodik Európában, hogy még a világháborúban lerombolt két mossuli preszbiteriánus gyülekezet templomainak a felépítésére gyűjtsön. Ez alatt az idő alatt több mint ezer gyülekezetet látogatott meg s a mi pénzünk szerint csaknem százezer pengőt gyűjtött. Novemberben a debreceni gyülekezetet is meglátogatta, ahol három napig tartózkodott és előadást tartott Palesztina geográfiai helyzetéről, valamint az asszirok üldöztetéseiről.

Töröknyelvű biblia. új kiadása. A Brit és Külföldi Bibliatársulat a töröknyelvű bibliát eddig arab betűkkel adta ki. Amikor azonban a török kormány négy évvel ezelőtt a török ábc-t megváltoztatta, az arab betűk helyébe az európai betűket vezetvén be, a bibliatársulat mindjárt hozzálátott a török bibliának európai betűkkel való kiadásához. Eddig a 4 evangélium és a Cselekedetek könyve jelent meg új kiadásban. A biblia többi részeinek a kiadása is folyamatban van.

Az olasz posta a fascizmus 10 éves évfordulója alkalmából új bélyegsorozatot bocsátott ki, melyből a 30 centesimis bélyegen nagy biblia rajza látható rajta Evangéliumi felírással; a háttérben kereszt s lent ez az egy szó: credere (hinni). Olasz evangéliumi hitű testvéreink meghatott örömmel fogadták ezt az új bélyeget, melyen hitük megbecsülését látják.

Magyarország lakosságának felekezeti megoszlása. Az 1930. évi népszámlálás szerint hazánk lakosságából rkat. 5.634.000; gör. kat. 201.000; református 1.813.000, evangélikus 534.000; gör. kel. 40.000; izr. 445.000. Az utolsó 10 évben a r. katolikusok növekedése 10%, a gör. katolikusoké 15 %; a reformátusok, 8,5 % és az evangélikusoké 7%. Viszont a gör. keletiek száma 22%-kal apadt. Igen nagy mértékben csökkent az izraeliták száma: 29.000 lélekkel.

A lelki sírásók bűnhődése. A délamerikai Peruben azt a szerzőt, aki erkölestelen irodalmi terméket ír, azzal büntetik, hogy köteles 1500 példány előállítására árának birságként való megfizetésére. Ha pedig erre nem képes, a temetőben kell sírásó kényszer munkát végeznie egy negyedévig.

A Budapesti Januári Konferencia. A budapesti Református Theológiai Akadémia, mint értesülünk, az idén is megrendezi az évek óta ismert Januári Konferenciát 1933 január 17., 18. és 19.-én. A Konferencia főtagya, amellyel a legtöbb előadás foglalkoz-

ni kíván, »A református keresztyénség és a szociális kérdések« címet fogja viselni. Az egyes előadások pedig nagyjából elvi jellegűek lesznek, hogy a kálvinizmusnak a szociális kérdésekkel szemben elfoglalt álláspontja világosan kidomborodjék. A részletes programot később fogjuk közölni. Addig is jelezzük, hogy kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolvány megszerzése iránt a Konferencia rendezősége a lépéseket már megtette. Jelentkezni a Konferenciára már most is lehet a Református Theológiai Akadémia igazgatóságánál, Budapest IX., Ráday-u. 28.

A nagybányai egyházmegye Szatmáron tartott őszi közgyűlésén dr. Nagy Sándor világi tanácsbíró azt indítványozta, hogy az ifjúsági istentiszteletek tartása és a preszbiteriek minden alkalommal való úrvacsorázása tétessék kötelezővé az egyházmegye minden gyülekezetében. Az indítványnak a preszbiteriek úrvacsorázására vonatkozó része felett széleskörű vita támadt, s azzal a módosítással fogadtatott el, hogy a lelkészek személyes rábeszéléssel hassanak oda, hogy a preszbiteriek minél gyakrabban éljenek úrvacsorával! és így e tekintetben is jó példával járjanak a hívek előtt. — Kár, hogy az egyházmegye az indítványt ilyen lágy meleg módosítással fogadta el, ahelyett, hogy reáhelyezkedett volna az Evangéliumnak »Aki pedig megtagad engem az emberek előtt...« elvére s az indítványt így módosította volna: A lelkészek személyes rábeszéléssel hassanak oda, hogy az úrvacsorával rendszeresen nem élő preszbiteriek adják át helyüket olyanoknak, akik e tekintetben is jó példával járnak a hívek előtt!

Lelkészhány. és lelkészbőség. Hollandiában a f. évi kimutatás szerint az u. n. államegyházban 341 lelkészi állás volt üresedésben. E hiány pótlására mindössze 20 végzett lelkészjelölt állt rendelkezésre. Viszont Németországban az idén 7500 teológus iratkozott be. Ebből évenként átlag 530 juthat álláshoz. Négy év alatt legfeljebb 2120.

Dr. Révész Kálmán, volt tiszáninneri püspök irathagyatékát dr. Révész Imre debreceni egy. tanár a tiszáninneri egyházkerületnek ajándékozta azzal a kikötéssel, hogy az csak 20 év múlva bontható fel.

A vasárnapi iskolai világszövetség legújabb jelentése szerint 113 országban folyik a vasárnapi iskolai munka, 330.874 vasárnapi iskolában 3.294.720 tanítóval és kb. 32 millió gyermekkel.

UJSZEGEDI MISSZIÓI EGYHÁZ

Istentiszteletek sorrendje:

Folyó hó 25.-én, karácsony első napján d. e. 9 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Ujszegeden, (Durkó G. hl.); d. e. 10 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Kisteleken (Kóczé L. sl.); d.e. fél

11 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Kiskundorozsmán (Teleki S. lelkész). D.u. fél 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Sándorfalván (Kóczé L. sl.); d.u. fél 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Szőregen (Teleki S. lelkész); d.u. 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Somogyi-telepen (Kiss Tihamér sl.); d.u. 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Röszkén (Durkó Gábor hl.).

F. hó 26.-án, karácsony másodnapján d.e. 9 órakor istentisztelet Ujszegeden (Kóczé L. sl.); d.e. 10 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Algyőn (Durkó G. hl.); d.e. fél 11 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Keeskés-telepen (Kóczé L. sl.); d.e. 11 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Pusztamérgesen (Teleki S.); d.u. fél 3-kor istentisztelet és urvacsoaraosztás Ujszöreg (Kiss T. sl.); d.u. 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Deszken (Durkó G. hl.), d.u. 3 órakor istentisztelet és urvacsoaraosztás Ószentivánon (Kóczé L. sl.).

F. hó 31.-én d.u. 5 órakor istentisztelet Ujszegeden (Teleki S.).

Január 1.-én d.e. 9 órakor istentisztelet Ujszegeden (Kiss T. sl.); d.e. 10 órakor istentisztelet Kisteleken (Teleki S.); d.e. fél 11 órakor istentisztelet Felsőpusztaszeren (Kóczé L. sl.); d.u. 3 órakor istentisztelet Somogyi-telepen (Teleki S.).

Január 8.-án, d.e. 9 órakor istentisztelet Ujszegeden (Kóczé L. sl.); d.e. fél 11 órakor istentisztelet Klebelsberg-telepen (Teleki S. l.); d.u. fél 3 órakor istentisztelet Szőregen (Dr. Illyés E. hl.); d.u. 3 órakor istentisztelet Deszken (Kóczé L. sl.).

A Somogyi-telepi-Kálvinista Kör január hó 8.-án d.u. 3 órakor vallásos délutánt tart a községi iskolában, melyen ének és szavalatszámok mellett Teleki S. lelkész tart előadást.

Szőregen a dec. 30.-iki bibliaórát Kenderessy Lajos, a jan. 6-iki és 13-iki bibliaórát pedig Császár István házában tartjuk d.u. 6 órai kezdettel.

Szegedi

vezérügynökség:

Kelemen-utca 11.

Szász Lajos

Kárász-utca 2. (Széchenyi-tér sarok)

Nagy választék nyakkendőkben, harisnyákban, kesztyűkben és fehérneműekben.

Óra, ékszer

vá sárlásná
javításnál
eladásnál

forduljon bizalommal TÓTH ÓRÁS-hoz,
Kölcsey-u. 7. Nagy óra-ékszerjavító műhely

Gázgyár városi irodájában

és mintatermeiben gáztakarék-
tüzhelyek és autógéisek stb.

havi részletre

Kölcsey-utca 11.

Telefon: 30-62.

Felelős kiadó:

TELEKI SÁNDOR lelkész

Megjelenik: hetenkint szombaton.

Előfizetés: havonként 50 fillér.

Egyes szám ára 15 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. lelkészi hivatal, Szeged.

Nyomja: a Prometheus-nyomda, Szeged.